

UCHWAŁA NR XVIII/156/2020
RADY GMINY MALBORK

z dnia 29 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025**

Na podstawie art.18 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.), art. 6 ust. 1, ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.) Rada Gminy Malbork uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Malbork na lata 2021-2025 o treści, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Malbork.

§ 3. Po wejściu w życie traci moc uchwała Nr XII /117/ 2016r. Rady Gminy Malbork z dnia 22 marca 2016 roku w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Malbork

Michał Blachut

Załącznik do uchwały Nr XVIII/156/2020

Rady Gminy Malbork

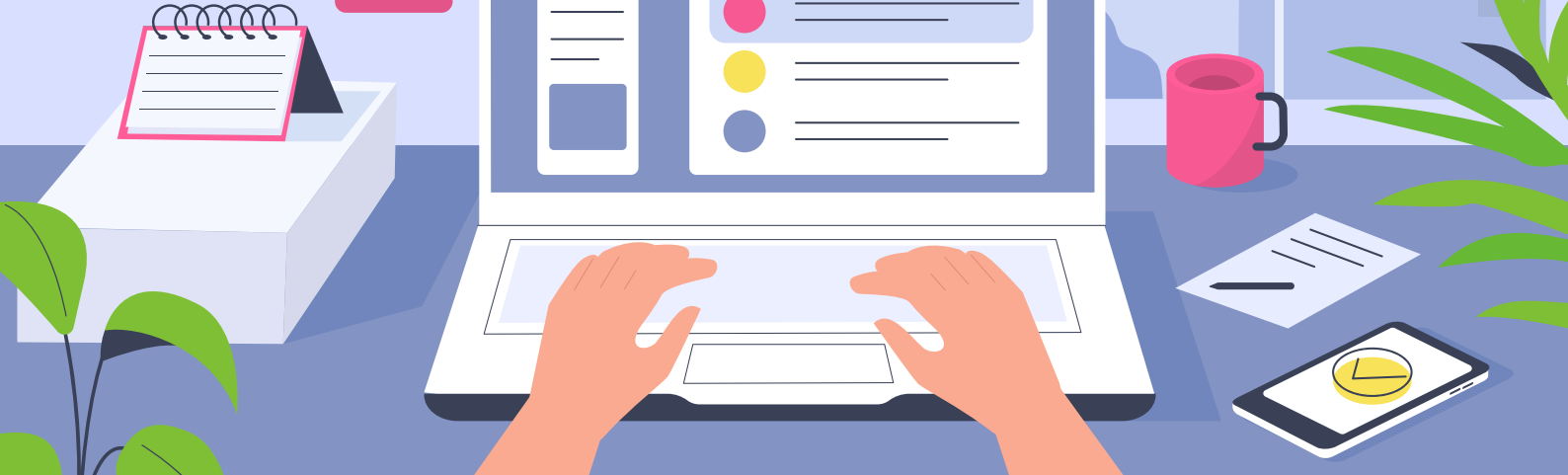
z dnia 29 grudnia 2020 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021-2025

**GMINA
MALBORK**

SPIIS TREŚCI

WSTĘP	1
1. Przemoc w rodzinie	3
1.1. Definicja	3
1.2. Podstawy Prawne	4
1.3. Opis zjawiska	6
1.4. Przyczyny występowania przemocy w rodzinie, charakterystyka sprawcy	8
2. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Malbork w latach 2016-2019	12
3. Zadania podejmowane na rzecz walki z przemocą w rodzinie	18
3.1. Gmina	18
3.2. Pomoc społeczna	19
3.3. Służba zdrowia	20
3.4. Policja	21
3.5. Oświata	22
3.6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych GKRPA	23
3.7. Zespół interdyscyplinarny i grupy robocze	24
4. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie	25
4.1. Cele ogólne programu	25
4.2. Cele szczegółowe programu	26
4.3. Adresaci programu	32
4.4. Realizatorzy programu	32
4.5. Spodziewane efekty	32
4.6. Miejsce i czas realizacji programu	32
4.7. Monitorowanie programu	33
4.8. Finansowanie programu	33
5. PODSUMOWANIE	34

WSTĘP

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem wyjątkowo trudnym, dotyczy ono bowiem jednej z najwyższych wartości naszej kultury - jednostki rodzinnej. Największym przeciwnikiem jednogłośnie określania jakie zachowania należą do prawidłowych, a jakie nie, są niestety mity i stereotypy funkcjonowania jednostki rodzinnej mające swe podłoże często w czasach już dziś postrzeganych jako zamierzchłe, w kulturze i wierze poprzednich pokoleń. Mity i stereotypy stanowią bowiem uwarunkowania kulturowe, silne i ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę o tym jak jak rozumiane mają być wydarzenia danej społeczności. Jako stojące na straży najwyższej wartości naszej kultury, owe mity i stereotypy bardzo często zamiast chronić, krzywdzą jednostkę rodzinną, sprzyjają przemocy usprawiedliwiając ją i postulując powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz.

„Co to za ptak, co własne gniazdo kala?”

„Mój dom moją twierdzą”

„Wolność Tomku w swoim domku”

„Bliscy nie krzywdzą”

„Brudy pierze się we własnym domu”

„W sprawy rodzinne nie powinno się wtrącać” - przekonanie to nakazuje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed obcymi, dodatkowo czyniąc z tego cnotę godną pochwały. Zamyka dom przed ingerencją z zewnątrz. Jest to jeden z najpowszechniejszych hamulców powstrzymujących reakcję osoby doznającej przemocy i innych ludzi - sąsiadów, policjantów, innych osób - na to, co się dzieje w rodzinie. Tak samo myśli policjant, który nie spieszy z pomocą bitej kobiecie, jak i przypadkowy przechodzień, który widzi jak matka bije dziecko w supermarkecie. Gdyby to dotyczyło obcych, prawdopodobnie - każdy z nich jakoś by zareagował. A w sprawy rodzinne - lepiej się nie wtrącać. Warto więc wiedzieć, że z doniesień policyjnych wynika, iż najwięcej przestępstw popełnianych jest w obrębie rodziny. Wielu ludzi nie radzi sobie z problemami rodzinnymi i bez pomocy osób z zewnątrz, nie jest w stanie znaleźć konstruktywnych rozwiązań. Im wcześniejsze "wtrącanie się", tym większa szansa na pomyślniejsze i szybsze rozwiązanie sprawy. Dotyczy to zwłaszcza przemocy w rodzinie, gdzie prewencja, szybka i przemyślana interwencja - mogą przyczynić się do powstrzymania eskalacji zdarzeń i zapobiec niejednej tragedii. Pamiętajmy, że szukając wyjścia z sytuacji przemocy, stwarzamy szanse dla siebie oraz dla całej rodziny.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki realizacji zadań zespołu interdyscyplinarnego w celu skutecznego działania i reagowania na doniesienia o przemoc w rodzinie. Jego formuła jest zgodna ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Malbork na lata 2021-2025.

Potrzeba opracowania takiego dokumentu dla Gminy Malbork wynika nie tylko z przesłanek formalnych (ustawa o pomocy społecznej oraz ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na Gminę obowiązek opracowywania i realizowania programu), ale również z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy.

1. PRZEMOC W RODZINIE

1.1. Definicja

Przemoc w rodzinie to każde celowe działanie lub brak działania, na przykład zaniechania, które powodują krzywdę i cierpienie fizyczne albo psychiczne członka rodziny. Sprawca przemocy wykorzystuje przewagę nad ofiarą i narusza jej podstawowe prawa, takie jak godność, wolność i nietykalność cielesną.

W świetle przepisu art. 2 ust. 2 znowelizowanej w 2010 roku Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako przemoc w rodzinie należy rozumieć:

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Ustawa jako członka rodziny definiuje “osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą”. (Źródło: Kancelaria Sejmu)

Przemoc to nie to samo, co agresja. To, co odróżnia przemoc od agresji, to przewaga sił jednej ze stron. W przemocy jest ona zawsze po stronie sprawcy, w przypadku agresji - zrównoważona.

Gdy siły obu stron są wyrównane, każdy ma szansę wygrać. Jeśli, bowiem, ktoś stosuje wobec kogoś przemoc, to siły ofiary są mniejsze, niż sprawcy. Stąd konieczność dobrania takich działań obronnych, które będą chroniły bezpieczeństwo i zdrowie ofiary. W większości przypadków wymaga to interwencji z zewnątrz. Bardzo często, w sytuacji przemocy ucieczka jest jedną z najrozsądniejszych strategii obronnych. Warto jednak, pamiętać, by po znalezieniu bezpiecznego miejsca, podjąć działania zmierzające do zatrzymania przemocy w przeszłości.

Gdy siły obu stron są równe i dochodzi do zachowań agresywnych, możemy mówić o sytuacji konfliktowej.

Każda z zaangażowanych osób ma szansę na wygraną i realizację swoich interesów. Może przeanalizować sytuację, wybrać strategię i podjąć korzystne dla siebie działania. Ofiara przemocy takiej możliwości wyboru nie ma - jeśli podejmie walkę, zawsze przegra.

Należy zawsze wiele uwagi poświęcić bezpieczeństwu i dążyć do uniknięcia dalszego doznania przemocy. Bezwzględnie trzeba bronić się przed powtórным doznawaniem przemocy, ponieważ każdy kolejny akt przemocy wpływa negatywnie na psychiczne i fizyczne zdrowie ofiary.

Źródło: Wanda Paszkiewicz, Anna Wiechcińska, Niebieska linia

1.2. Podstawy Prawne

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy jest:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) Rozdział drugi pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej z późniejszymi zmianami

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm), które jest ścigane z urzędu.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

- „§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.
- §2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.
- §3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” od sierpnia 2010 r. nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 zgodny jest z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2006 - 2016, przyjętym Uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25.09.2006 r. i Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2020 Uchwałą nr 590/XXIX/13 z dnia 26.04.2013r.

1.3. Opis zjawiska

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

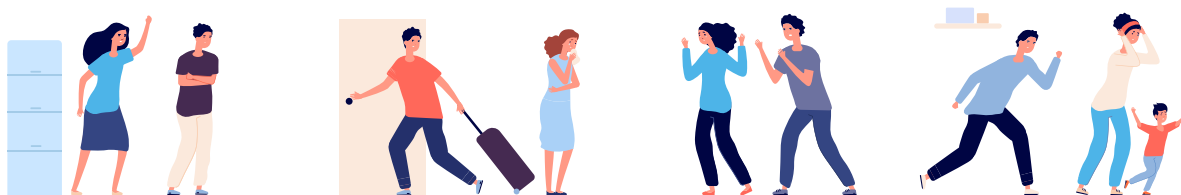
(Źródło: Niebieskie karty : przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie / Hanna Dorota Sasal)

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- Jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
- Siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.
- Narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
- Powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym.

Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Formy przemocy i przykłady zachowań:

- Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
- Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
- Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

1.4. Przyczyny występowania przemocy w rodzinie, charakterystyka sprawcy

Ogólnie powtarzanym przekonaniem jest iż przemoc w rodzinie wiąże się z tzw. „marginesem społecznym” i zazwyczaj wynika z nadużywania alkoholu. To właśnie tego rodzaju mity i stereotypy wpływają niekorzystnie na rozpoznanie występowania zjawiska przemocy wśród wielu rodzin. Kolejnym bardzo niekorzystnym stereotypem poznawczym jest postrzeganie przemocy w rodzinie jedynie na płaszczyźnie przemocy fizycznej. "nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy", "nie ma śladów - nie ma przemocy", itp.;

Przekonanie to ogranicza przemoc tylko do bicia. Wiadomo jednak, że przemoc fizyczna jest tylko jedną z form krzywdzenia. Z badań robionych w ostatnich latach w warszawskich szkołach, wynika że najczęściej występującą formą przemocy domowej jest przemoc psychiczna.

Przez większość osób doświadczających przemocy, forma ta jest traktowana, jako szczególnie dolegliwa i bolesna. Okazuje się, że uderzenie często łatwiej znieść, niż upokorzenie, krytyczne oceny oraz przykre i głęboko raniące słowa. Specyfiką przemocy psychicznej jest to, że pozostawia ślady w obszarze funkcjonowania psychicznego człowieka.

(Źródło: Niebieska Linia)

OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC (SPRAWCY) CHARAKTERYZUJĄ SIĘ NAJCZĘŚCIEJ NASTĘPUJĄCYMI CECAMI:

1. W SFERZE POZNAWCZEJ

- **Tożsamość męska oparta na dominacji i próbach podporządkowania innych**

Tak, jak w strukturach społecznych, tak i w jego domu istnieje jasno zdefiniowana hierarchia. Świat się dzieli na tych, co rozkazują oraz na tych co powinni słuchać. Uprawianie władzy daje poczucie mocy i wzmacnia przekonania o słuszności własnych czynów (historia ludzkości jest znakomitą przykładem takiego zjawiska), ale także stwarza oczekiwanie na posłuszeństwo. Częste teksty u Osób Stosujących Przemoc to: "Każdy musi znać swoje miejsce.", "Ona powinna wiedzieć co do niej należy", "Ja mówię po dobremu, a ona się buntuje", itp.

- **Silne przekonanie o posiadaniu kogoś (np. moja żona, moje dzieci - moja własność)**

Osoby Stosujące Przemoc mając przekonanie o własności partnerki lub/i dzieci, nie tylko dysponując

różnymi aspektami ich życia, “porządkując” ich potrzeby, pragnienia, emocje i zachowania, lecz także utwierdzają ich w przedmiotowości wobec własnej osoby. Dlatego często w rozmowach z osobami doświadczającymi przemocy można słyszeć: “nie mam prawa, jestem nic nie warta, nie spełniam oczekiwań, do niczego się nie nadaję, o niczym nie potrafię decydować” itp.

- Sztywne zasady “porządku”. Brak tolerancji na spontaniczne lub inne niż ustalone zasady

Osobie Stosującej Przemoc jest niezwykle trudno zaakceptować, że może istnieć inny porządek lub “nieporządek”. Wydaje się, że w sytuacjach zmiany scenariusza Osoba Stosująca Przemoc odczuwa to w kategoriach destabilizacji, uruchamiając lęk i poczucie zagrożenia. Jest w stanie zrobić wszystko, aby sytuacja wróciła do “normy”. Czyli do ustalonego przez niego i w oparciu o własny system wartości porządku. Każde odchylenie czy próba zmiany będą traktowane jako niesubordynacja lub działanie przeciwko niemu.

- Przekonanie o tym, że najlepszą drogą do uzyskania szacunku jest wywołanie lęku, obawy, respektu.

Ten sposób myślenia jest bezpośrednio przejęty od rodziców. Do dziś w wielu rodzinach, nawet tych nie stosujących przemocy na co dzień, istnieje przekonanie, że pewna porcja lęku jest niezbędna, aby dziecko wykazało szacunek. “Inaczej wejdzie mi na głowę”, “Smarkacz musi się trochę bać”, “Jak nie będzie się bał/a, to nie będzie można nad nim/nią panować”. Wydaje się, że taki sposób myślenia wyrasta z przekonania o naturze człowieka. Od samego początku jesteśmy wychowani w duchu represyjnym. Obowiązujące przesłanki w obecnej kulturze przypominają o tym, że w nas jest jakieś “zło”, które trzeba mocno utrzymać w “szachu”.

- Kobieta jest gorsza, czasem inna...

Żyjemy w takiej kulturze, która od niepamiętnych czasów podkreśla, że tak naprawdę najbardziej wartościowe elementy rzeczywistości społecznej znajdują się po męskiej stronie tego świata. Wiele przesądów, powiedzonek i przekonań wyraźnie akcentuje wyższość rodzaju męskiego. W tym niestety, niektóre stwierdzenia dotyczące powstania świata ludzkiego przyczyniły się do tego, abyśmy często nieświadomie pielęgnowali kult świata męskiego.

- Autorytarne poglądy

Sprawca (mężczyzna lub kobieta) opowiadając o swojej rodzinie nie tylko stawia się w pozycji “króla”, lecz ustawia innych w pozycji “poddanych”. A jak się jest poddanym, to trzeba wykonać rozkazy. Ciekawe jest to, że im więcej eksponuje się w życiu publicznym wzorców autorytarnych, to tym mocniejsze jest przekonanie o słuszności własnych działań w rodzinach, gdzie występuje przemoc.

- Rozwiązywanie konfliktów poprzez używanie siły

Ta cecha Osób Stosujących Przemoc wydaje się korespondować z obowiązującym przekonaniem o tym, że “gdy się kończą argumenty, trzeba siłą postawić na swoim”. Bicie, atak, kara, groźba, zagrożenie, demonstracja siły, szantaż, wzbudzanie lęku, poczucia winy itp., są to “znakomite instrumenty” służące podporządkowaniu drugiego człowieka. One idą w ruch wtedy, gdy silniejszy ma poczucie, że “wyczerpał wszelkie inne metody”, aby postawić na swoim.

- Duża tendencja do racjonalizacji

Racjonalizacja służy głównie ochronie poczucia “bycia w porządku”. Chroni też przed ewentualnymi wyrzutami sumienia. Zaskakujące jest to, że racjonalizacje stosowane przez Osoby Stosujące Przemoc (ujawniane, gdy analizujemy sytuacje stosowania przez nie przemocy wobec swoich bliskich) są powszechnie stosowane przez innych ludzi w różnych sytuacjach konfliktowych. “To przez ciebie, twoja wina, trzeba było mnie nie sprowokować, prosiłem/am cię a ty nie chciałeś/eś, jakiś porządek musi być, inaczej wejdzie na głowę, nie można tolerować braku szacunku, to jest dla twojego dobra” itp.

2. W SFERZE EMOCJONALNEJ

- Niska wrażliwość

Wrażliwość jest właściwością człowieka, która może być rozwinięta przez odpowiednie doświadczenia oraz system wychowawczy. Istnieją co najmniej 2 powody, dla których ta właściwość może zostać upośledzona.

1. Osoba Stosująca Przemoc w większości przypadków ma za sobą doświadczenia doznawania przemocy. Pochodzą one z czasów, gdy Osoba Stosująca Przemoc była w takich układach społecznych, gdzie przewaga znajdowała się po drugiej stronie (ojca, matki, starszego rodzeństwa itp.). Potocznie mówi się, że sprawca przemocy jest zazwyczaj byłą ofiarą przemocy.
2. Jest związane z kształtowaniem się tożsamości męskiej. Wiadomo od zarania dziejów, że mężczyzna jest wychowany w duchu “małego bojownika”, któremu zabrania się wejścia do świata przeżywania emocjonalnego. Tenże świat jest zarezerwowany dla rodzaju żeńskiego. Od samego początku tępi się wszelkie oznaki słabości, które mały mężczyzna może wyrażać poprzez swoje uczucia. Jakże powszechne są teksty: “Nie płacz jak baba, weź się garść, chłopaki nie płaczą” itp.

- Brak empatii

Empatia to zdolność współodczuwania z drugim człowiekiem. Aby tę właściwość rozwinąć, niezbędne są sprzyjające warunki do rozwoju wrażliwości i generalnie życia emocjonalnego. Osoba Stosująca Przemoc mająca bardzo sztywne poglądy i przywiązana mocno do hierarchiczności (stosunek władza - posłuszeństwo) relacji z innymi ludźmi.

- Niepewność zwłaszcza w sferze tożsamości

Tożsamość płciowa jest dla współczesnego mężczyzny (przypuszczam, że nie tylko współczesnego) jednym z najbardziej newralgicznych punktów w procesie kształtowania i podtrzymywania pewności siebie. Poddawanie w wątpliwość męskości doprowadza do uruchomienia szeregu zachowań protekcyjnych względem tej męskości.

- Niskie poczucie własnej wartości

W głębi duszy Osoba Stosująca Przemoc jest bardzo niepewną osobą. Pomimo dużych nakładów na kształtowanie obrazu siebie jako onipotentnego, potrafiącego poradzić sobie z każdą sytuacją, wtedy

gdy zaczyna się palić grunt pod nogami (sąd, rozwód, odrzucenie, oskarżenie itp.) dotkliwie niskie poczucie własnej wartości może popchnąć Osobę Stosującą Przemoc do zachowań autodestrukcyjnych.

- Mały kontakt ze sobą. Niska świadomość i zdolność rozpoznawania różnych stanów emocjonalnych.

Świat emocji jest zarezerwowane dla kobiet. Jest często przedmiotem kpin i niesmacznych dowcipów. Kontakt i posługiwanie się obszarem emocjonalnym jest oznaka słabości. Dla osoby stosującej przemoc każda wycieczka w to miejsce jest nie tylko zagrażająca, lecz także niepotrzebna i mało zrozumiała. Gdy w relacjach z innymi ludźmi zostaną uruchamiane emocje, a zwłaszcza te wskazujące na słabość, te osoby dążą szybko do tego, aby stamtąd uciec. Nie potrafią często uświadomić sobie własnych reakcji emocjonalnych na różne sytuacje. Stąd wykazują silną tendencję do lokowania odpowiedzialności za dyskomfort na zewnątrz, zazwyczaj u osoby krzywdzonej.

- Łatwość przeżywania złości i gniewu

Osoby stosujące przemoc mają jasno sformułowany świat relacji między ludźmi. Jeśli jestem górą, to inni muszą się podporządkowywać. Nie przestrzeganie tej zasady (głęboko zakorzenionej w strukturze hierarchicznej społeczeństwa) powoduje zakłócenie porządku. Cokolwiek, co nie jest po ich myśli postrzegane jest jako "nie w porządku" lub "przeciwko mnie". Reakcją na to jest oczywiście złość i gniew. Na dodatek, te akurat emocje są zabarwione siłą oraz typowe dla męskiej tożsamości.

- Zaborczość, zazdrość oraz lęk przed porzuceniem

Paradoksem w sytuacji psychologicznej Osoby Stosującej Przemoc jest to, że im większa kontrola, to tym większe zagrożenie jej niewystarczalności. Lęk przed utratą kontroli jest w stanie uruchamiać bardzo niebezpieczne zachowania. Wzmocniona potrzeba kontroli prowadzi do absurdalnych sytuacji, w których zarówno Osoba doznająca przemocy jak i Osoba stosująca przemoc odgrywają scenariusze niszczące.

3. W SFERZE BEHAVIORALNEJ

- Zachowania agresywne - słaba samokontrola

Słaba samokontrola jest tak naprawdę często wymówką usprawiedliwiającą zachowania agresywne podczas przemocy. Osoby Stosujące Przemoc skarżą się na to, że pomimo starań nie potrafią panować nad sobą{!}. Analiza ich kontaktów z innymi osobami pokazuje jednak, że potrafią oni w różnych sytuacjach uruchamiać samokontrolę. Np. z policjantem, z szefem, z kimś, wobec kogo nie mają przewagi. Doskonale wręcz odróżniają sytuacje, w których brak panowania nad sobą może przynieść nieprzyjemne konsekwencje. Zdarzają się jednak osoby, których poziom agresji jest tak wysoki, że wymaga to treningu, a nieraz wspomagania farmakologicznego. Na szczęście liczba takich osób nie jest zbyt duża.

- Przymus

Osoby stosujące przemoc opowiadają czasem o tym, że czują przymus reagowania w różnych sytuacjach prowadzących do konfliktu i przemocy. Można by powiedzieć, że wygląda to na obecność zachowań kompulsywnych. Teorie wyjaśniające mechanizmy uzależnienia próbują czasem nałożyć szablon kompulsywności na zachowania przemocowe. Należy jednak zaznaczyć iż „przymus” może być zaledwie formą racjonalizacji.

(Źródło: Luis Alarcon Arias, Niebieska Linia)

2. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE MALBORK W LATACH 2016-2019

Z badań dotyczących rodziny, a także z obserwacji życia codziennego wiadomo, że ludzie niechętnie mówią o występujących w niej negatywnych zjawiskach. Często idealizują obraz własnej rodziny, chętniej mówią o tych aspektach życia rodzinnego, które są świadectwem małżeńskiego sukcesu, a swoje domowe porażki starają się ukryć lub powierzają je tylko zaufanej osobie. Przyznanie się do złej atmosfery w domu, nawet przed ankierem gwarantującym anonimowość wypowiedzi, z pewnością nie jest łatwe. Świadomość występowania takiej postawy wobec rodzinnych dramatów skłania do przypuszczeń, że prawdziwy zasięg różnego rodzaju konfliktów rodzinnych może być większy, niż deklarują to respondenci. Z drugiej jednak strony, akcje informacyjne i edukacyjne (m.in. telefony zaufania, bezpłatne poradnictwo) podejmowane przez różnego rodzaju organizacje i stowarzyszenia powołane do walki z domową tyranią sprawiają, że patologia życia rodzinnego przestaje być tematem tabu, a ofiary przemocy zaczynają mówić o własnym dramacie i szukać pomocy. Jakkolwiek prawdziwego rozmiaru przemocy w rodzinie nie sposób zbadać za pomocą badań sondażowych, to jednak uzyskane dane z pewnością wzbogacają wiedzę o tym, co się dzieje za zamkniętymi drzwiami wielu domów w Polsce.

(Źródło: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Malbork została przeprowadzona w oparciu o przeprowadzone dane statystyczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Zespołu Interdyscyplinarnego.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2016–2020. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Tabela 1: Skala zjawiska przemocy w rodzinie. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w poszczególnych latach

Forma przemocy	2016	2017	2018	2019
Przemoc fizyczna	37	15	15	24
Przemoc psychiczna/ emocjonalna	37	18	16	34
Przemoc seksualna	0	0	1	1
Przemoc ekonomiczna	7	2	0	10
Zaniedbanie	7	2	0	7

Trudno ocenić skalę przemocy w rodzinie, najlepiej obrazują ją statystyki, opracowane na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego zebrane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Tabela 2: Liczba założonych Niebieskich Kart w poszczególnych latach

Podmiot Zakładający NK	2016	2017	2018	2019
Policja	10	17	20	34
Pomoc Społeczna	2	2	0	0
Komisje alkoholowe	0	0	0	0
Oświata	2	0	1	1
Ochrona zdrowia	0	0	0	1
Razem	14	19	21	36

Tabela 3: Skala zjawiska przemocy w rodzinie w 2016 roku

Podmiot zakładający NK	Liczba założonych kart	Osoby doznające przemocy w rodzinie					Osoby stosujące przemoc w rodzinie				
		Kobiety w wieku		Mężczyźni w wieku:		Dzieci*	Kobiety w wieku		Mężczyźni w wieku:		Dzieci*
		Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 18 r. ż.	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 18 r. ż.
Policja	10	8	2	0	0	0	1	0	9	0	0
Pomoc Społeczna	2	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0
Komisje alkoholowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oświata	2	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0
Ochrona Zdrowia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	14	11	2	0	0	0	1	0	13	0	0

Tabela 4: Skala zjawiska przemocy w rodzinie w 2017 roku

Podmiot zakładający NK	Liczba założonych kart	Osoby doznające przemocy w rodzinie					Osoby stosujące przemoc w rodzinie				
		Kobiety w wieku		Mężczyźni w wieku:		Dzieci*	Kobiety w wieku		Mężczyźni w wieku:		Dzieci*
		Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 18 r. ż.	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 18 r. ż.
Policja	17	8	2	1	0	0	3	0	8	-	-
Pomoc Społeczna	2	1	1	0	1	0	0	0	2	-	-
Komisje alkoholowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Oświata	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Ochrona Zdrowia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Razem	19	9	3	1	1	0	3	0	10	-	-

Tabela 5: Skala zjawiska przemocy w rodzinie w 2018 roku

Podmiot zakładający NK	Liczba założonych kart	Osoby doznające przemocy w rodzinie					Osoby stosujące przemoc w rodzinie				
		Kobiety w wieku		Mężczyźni w wieku:		Dzieci*	Kobiety w wieku		Mężczyźni w wieku:		Dzieci*
		Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 18 r. ż.	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 18 r. ż.
Policja	20	9	4	2	0	2	5	0	10	3	1
Pomoc Społeczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Komisje alkoholowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oświata	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ochrona Zdrowia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	21	9	4	2	0	2	5	0	10	3	1

Tabela 6: Skala zjawiska przemocy w rodzinie w 2019 roku

Podmiot zakładający NK	Liczba założonych kart	Osoby doznające przemocy w rodzinie					Osoby stosujące przemoc w rodzinie				
		Kobiety w wieku		Mężczyźni w wieku:		Dzieci*	Kobiety w wieku		Mężczyźni w wieku:		Dzieci*
		Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 18 r. ż.	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 18 r. ż.
Policja	34	18	4	7	1	14	3	0	20	2	2
Pomoc Społeczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Komisje alkoholowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oświata	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Ochrona Zdrowia	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Razem	36	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dane te jednak nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Malbork. Zjawisko to jest powszechne, jednak nie zawsze jest ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie jej. W ostatnim czasie zauważalna jest tendencja wzrostowa osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej. Prowadzone działania lokalne jak i ogólnopolskie powodują zmiany świadomości społecznej i z jednej strony zwiększa się gotowość domniemyanych ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

Poniższe tabele prezentują działania podjęte w ramach przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy.

Tabela 7: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Rozwój infrastruktury na przestrzeni lat

Rodzaj działania	Wskaźnik	2016	2017	2018	2019
Utworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych	Liczba utworzonych zespołów interdyscyplinarnych	1	1	1	1
	Liczba posiedzeń zespołów	4	4	5	4
	Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych ogółem	37	41	34	58
	Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych -kobiet	17	14	13	26
	Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych -mężczyzn	3	5	2	8
	Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych -dzieci	17	22	19	24
	Liczba rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych	15	17	17	32
Utworzenie i funkcjonowanie grup roboczych	Liczba utworzonych grup roboczych	19	20	18	30
	Liczba posiedzeń grup	119	63	62	95
	Liczba osób objętych pomocą grup roboczych - ogółem	37	41	34	58
	Liczba osób objętych pomocą grup roboczych - kobiet	17	14	13	26
	Liczba osób objętych pomocą grup roboczych - mężczyzn	3	5	2	8
	Liczba osób objętych pomocą grup roboczych - dzieci	17	22	19	24
	Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	15	17	17	2

Tabela 8: Formy pomocy udzielane rodzinom dotkniętym przemocą przez instytucje pomocowe

Wskaźnik		2016	2017	2018	2019
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Ogółem	37	41	34	58
	Kobiet	17	14	13	26
	Mężczyzn	3	5	2	8
	Dzieci	17	22	19	24
Liczba osób dotkniętych pomocą w formie poradnictwa	Ogółem	35	41	34	58
	Medycznego	0	1	1	9
	Psychologicznego	18	13	10	42
	Prawnego	3	11	4	16
	Socjalnego	4	16	19	53
	Zawodowego i rodzinnego	0	0	0	22

Powyższe tabele wskazują iż zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem narastającym. Zwiększa się zarówno ilość poszkodowanych kobiet i dzieci, jak i mężczyzn. Udzielona pomoc w rodzinie w Gminie Malbork w latach 2016-2019 dotyczyła głównie pomocy socjalnej i nieco rzadziej pomocy psychologicznej i prawnej.

Zwiększona ilość odnotowanych przypadków pomocy socjalnej w latach 2016-2019 może mieć związek z lepiej działającymi procedurami i lepszymi wynikami instytucji zajmujących się zaistniałymi problemami.

Ilość Niebieskich Kart założonych w tych latach znacząco wzrosła. Uwagę zwraca również fakt, iż najwięcej Niebieskich Kart zakładanych jest przez Policję w wyniku interwencji w domach. Żadna Niebieska Karta nie została wystawiona przez Komisję Alkoholową. Często do Gminnej Komisji wpływają wnioski z Zespołu Interdyscyplinarnego osób, które już wcześniej miały założoną Niebieską Kartę przez inną instytucję.

3. ZADANIA PODEJMOWANE NA RZECZ WALKI Z PRZEMOCĄ W RODZINIE

3.1. Gmina

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- powoływanie zespołów interdyscyplinarnych.

3.2. Pomoc społeczna

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownik socjalny:

- ➔ diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- ➔ może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- ➔ wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Pracownicy socjalni, przedstawiciele pomocy społecznej są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarzką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

3.3. Służba Zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często temu towarzyszą mu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego.

Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- ➔ umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- ➔ poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- ➔ wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły,
- ➔ poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- ➔ powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała)

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” według wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarzką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

3.4. Policja

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- ➔ udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy,
- ➔ organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- ➔ przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
- ➔ przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa
- ➔ podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- ➔ wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

3.5. Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

- ➔ przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- ➔ diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- ➔ wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

3.6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych GKRPA

W sytuacji gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- ➔ diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ➔ może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- ➔ wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Przedstawiciele GKRPA są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

3.7. Zespół interdyscyplinarny i grupy robocze

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- ➔ diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ➔ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- ➔ inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- ➔ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- ➔ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

- ➔ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- ➔ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- ➔ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

4. PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

4.1. Cele ogólne programu

Celem ogólnym programu jest:

1. zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
2. zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy,
3. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Cele ogólne będą realizowane m.in. przez:

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- wsparcie rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
- edukację społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie

4.2. Cele szczegółowe programu

Cel 1.

Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Malbork

Zadanie:

1. Zbieranie i analiza danych dotyczących występowania aktów przemocy w rodzinie

Działania:

- a) Sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja,
- b) Przeprowadzanie badań ankietowych wśród mieszkańców gminy

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Komisariat Policji
- GKRPA w Malborku,
- Szkoły z terenu gminy Malbork,
- inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania

Termin realizacji:

2021 - 2025, każdego roku
w roku rozpoczęcia - 2021, do końca roku 2025

Cel 2.

Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie:

1. Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania:

- a) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- b) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- d) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- e) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- f) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- g) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- h) występowanie z zawiadomieniami do policji i prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- i) udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku,
- Zespół Interdyscyplinarny w Malborku,
- Komisariat Policji w Malborku
- GKRPA w Malborku,
- Szkoły podstawowe oraz inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Termin realizacji:

Działania ciągłe
2021 - 2025

Cel 3.

Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą

Zadanie:

1. Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy w rodzinie

Działania:

- a) nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu województwa pomorskiego zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy,
- b) udzielanie świadczeń pieniężnych

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku,

Termin realizacji:

Działania ciągłe
2021 - 2025

Zadanie:

2. Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy

Działania:

- a) prowadzenie pracy socjalnej,
- b) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w ramach obowiązków pracowników socjalnych
- c) edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku,
- Placówki oświatowe
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Komisariat Policji w Malborku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Malborku

Termin realizacji:

Działania ciągłe
2021 - 2025

Zadanie:	3. Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej
Działania:	a) motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, b) organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb)
Realizatorzy:	• Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku, • Komisariat Policji w Malborku • Zespół Interdyscyplinarny, • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Malborku
Termin realizacji:	Działania ciągłe 2021 - 2025

Cel 4.

Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie

Zadanie:

1. Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania:

- a) podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej, rozpowszechnianie ulotek, materiałów edukacyjno – informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,
- b) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki,
- c) organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- d) współuczestnictwo w kampaniach prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku,
- Komisariat Policji w Malborku,
- Placówki oświatowe,
- Świetlice wiejskie,
- GKRPA w Malborku,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Służba zdrowia
- Kuratorzy

Termin realizacji:

Działania ciągłe
2021 - 2025

Cel 5.

Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań

Zadanie:

1. Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania:

- a) uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty, (szkolenia wspólne i resortowe),
- b) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku,
- Komisariat Policji w Malborku,
- Placówki oświatowe,
- GKRPA w Malborku,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Kuratorzy

Termin realizacji:

Działania ciągle
2021 - 2025

4.3. Adresaci programu

1. Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
2. Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
3. Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi zjawiskiem przemocy w rodzinie

4.4. Realizatorzy programu

1. Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Komisariat Policji w Malborku,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Malborku
5. Placówki oświatowe,
6. Świetlice wiejskie,
7. Służba zdrowia,

4.5. Spodziewane efekty

1. Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy,
2. Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy – diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska na terenie Gminy Malbork,
3. Zwiększenie skuteczności działań,
4. Zmiana postaw społecznych wobec przemocy,

4.6. Miejsce i czas realizacji programu

Program będzie realizowany na terenie gminy Malbork w latach 2021 - 2025. Wdrażanie rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej

4.7. Monitorowanie programu

Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana.

Monitoring umożliwi:

- wgląd w realizację podejmowanych działań,
- ocenę ich skuteczności oraz
- podejmowanie działań korygujących.

Uzyskane informacje pozwolą na:

- planowanie działań,
- rozwijanie programu w przyszłości.

Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu.

Ostateczne efekty podsumowane zostaną w raporcie po zakończeniu jego realizacji.

Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

- Liczba osób/rodzin objętych pomocą,
- Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Ilość działań profilaktycznych w placówkach oświatowych,
- Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- Ilość uczestników grup wsparcia,
- Liczba uruchomionych procedur „Niebieska Karta”
- Liczba ofiar przemocy w rodzinie,
- Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych,
- Liczba postępowań przygotowawczych wobec sprawców przemocy,
- Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie

4.8. Finansowanie programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Malbork, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

5. PODSUMOWANIE

Problematyka występowania zjawiska przemocy w rodzinie jest zagadnieniem niezwykle ważnym, choć wciąż bagatelizowanym czy wręcz lekceważonym mimo iż zjawisko to ma swój pejoratywny wymiar jednostkowy, ale także społeczny.

Kontrowersje wokół zjawiska przemocy wynikają przede wszystkim z nieznaności tego problemu, z nieświadomości jego złożoności, wieloaspektowości. Dodatkowo funkcjonująca powszechnie mnogość mitów utrudnia prawidłowe rozpoznanie, a także skuteczne przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy. Stąd też działania podejmowane przez Gminę Malbork w latach 2021-2025 skupiają się znacząco na diagnozowaniu występowania problemu przemocy w rodzinie, przeciwdziałaniu jego występowania oraz edukacji społeczeństwa w zakresie problematyki zjawiska, jak również na zagwarantowaniu nie tylko bezpośredniej pomocy ale również bezpieczeństwa ofiarom przemocy w rodzinie.

Dzięki wnikliwej analizie danych z poprzednich lat oraz właściwej obserwacji i zrozumieniu zjawiska zarówno przez jednostki pomocowe jak i ogół społeczeństwa, problem przemocy w rodzinie w Gminie Malbork nie zaniknie całkowicie, lecz z pewnością pomoc i wsparcie jakie będą okazane ofiarom nastąpi jak najszybciej i jak najskuteczniej zarówno dzięki pracy wyspecjalizowanych jednostek, jak i dzięki zwiększonej świadomości w dziedzinie występowania tego problemu oraz jego przeciwdziałaniu wśród ogółu społeczeństwa.

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.) nałożono na gminy jako zadanie własne obowiązek opracowania gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez opracowanie i realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. Program określa kierunki działań, wskazuje zadania pomocowe kierowane do poszczególnych członków rodzin, w których przemoc występuje oraz proponuje działania zwiększające kompetencje i profesjonalizm osób udzielających pomocy. Program uwzględnia problemy różnych grup społecznych doświadczających przemocy w rodzinie oraz odpowiada na istniejące potrzeby wskazywane przez społeczność lokalną, a także wyznacza zadania, które należy bezwzględnie podjąć, dotyczące ochrony praw osób najsłabszych, w szczególności dzieci. Realizacja zadań zawartych w programie pozwoli na systemowe podejście do problemu przemocy w rodzinie oraz skuteczne podejmowanie działań kierowanych do rodzin, w których ten problem występuje. W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest zasadne.